



KS. PAWEŁ ZAJĄC OMI* – POZNAŃ

GIUSEPPE GARAMPI I *MISCELLANEE ECCLESIASTICHE* W ARCHIWUM NUNCJATURY WARSZAWSKIEJ

GIUSEPPE GARAMPI AND *MISCELLANEE ECCLESIASTICHE* IN THE ARCHIVES OF THE WARSAW NUNCIATURE

Abstract

The body of historiography devoted to Giuseppe Garampi is steadily growing. The upcoming 300th anniversary of G. Garampi's birth has provided an opportunity to intensify studies dedicated to the eminent cardinal. Historians are interested, among other things, in his achievements as prefect of the Vatican Secret Archives and his activities as nuncio in Warsaw and Vienna. The article recalls the main directions of research related to Garampi's life and intellectual work, especially during the period of the Warsaw nunciature in 1772–1776. His stay in Warsaw as apostolic nuncio allowed him to organize the archive of the nunciature and enrich it with abundant documentation on the history of the Church in the Commonwealth. Garampi also began a systematic study of the history of the nunciature in Poland, and continued this activity when staying in Vienna after leaving Warsaw. The historiographical considerations constitute an introduction to a detailed index of the contents of volumes 93–99 of the archives of the Warsaw Nunciature (Archivio Apostolico Vaticano, Arch. Nunz. Varsavia), collected and organized by Garampi. Labelled *Miscellanea ecclesiastiche*, they contain important material on such matters as ecclesiastical jurisdiction and disputes over *compositio inter status*, the Jewish population and trials on ritual murder charges, the assassination attempt of Stanisław August, the Commission on National Education and marriage dispensations, mourning the death of Clement XIV and the election of Pius VI, regulations on fasts and

* Ks. Paweł Zajac OMI – dr hab. historii Kościoła, prof. UAM, Zakład Teologii Historycznej,
Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
e-mail: pawel.zajac@amu.edu.pl
<https://orcid.org/0000-0003-1764-9976>

observance of holy days of obligation, financial matters and taxes of the clergy, and finally matters relating to the Uniates.

Keywords: archive; historiography; Cardinal Giuseppe Garampi; Vatican Secret Archive; nuncio; Warsaw Nunciature

Translated by Marek Robak-Sobolewski

Streszczenie

Dorobek historiografii poświęconej Giuseppe Garampiemu stale się powiększa. Zbliżający się jubileusz 300-lecia urodzin G. Garampiego stał się okazją do intensyfikacji studiów poświęconych wybitnemu kardynałowi. Historycy interesują się m.in. jego dokonaniem jako prefekta Tajnego Archiwum Watykańskiego oraz działalnością jako nuncjusza w Warszawie i Wiedniu. W artykule przypomniano główne wątki badań związanych z życiem i dorobkiem naukowym Garampiego, szczególnie w okresie nuncjatury warszawskiej w latach 1772-1776. Jego pobyt w Warszawie jako nuncjusza apostolskiego pozwolił na organizację archiwum nuncjatury oraz ubogacenie jej obfitą dokumentacją dotyczącą historii Kościoła w Rzeczypospolitej. Garampi rozpoczął też systematyczne studia nad historią nuncjatury w Polsce, a zebrane przez siebie materiały opracowywał jeszcze po wyjeździe z Warszawy do Wiednia. Rozważania natury historiograficznej są wprowadzeniem do szczegółowego indeksu zawartości tomów 93-99 archiwum nuncjatury warszawskiej (Archivio Apostolico Vaticano, Arch. Nunz. Varsavia), zgromadzonych i uporządkowanych przez Garampiego. Oznaczone jako *Miscellanee ecclesiastiche* zawierają ważne materiały dotyczące m.in. jurysdykcji kościelnej i sporów w zakresie *compositio inter status*, ludności żydowskiej i procesów w sprawie oskarżeń o morderstwa rytualne, zamachu na Stanisława Augusta, Komisji Edukacji Narodowej i dyspens małżeńskich, żałoby po śmierci Klemensa XIV i wyboru Piusa VI, regulacji w sprawach postów i przestrzegania świąt nakazanych, spraw finansowych i podatków duchowieństwa, wreszcie spraw związanych z unitami.

Słowa kluczowe: archiwum; historiografia; kard. Giuseppe Garampi; Tajne Archiwum Watykańskie; nuncjusz; nuncjatura warszawska

Giuseppe Garampi (1725-1792) należy do tych osiemnastowiecznych kardynałów, którym historycy poświęcali oraz poświęcają szczególną uwagę i zainteresowania badawcze. Jeszcze w XIX wieku opublikowano obszerny zapiski G. Garampiego z czasu jego podróży oraz misji dyplomatycznej w krajach języka niemieckiego i sąsiadujących z nimi¹. Pod koniec XX wieku ukazała się udokumentowana źródłowo biografia Garampiego oraz obszerny studyjny jego działal-

¹ G. Palmieri, *Viaggio in Germania, Baviera, Svizzera, Olanda e Francia compiuto negli anni 1761-1763 del cardinale Giuseppe Garampi*, Roma 1889. Inne fragmenty zapisków Garampiego opublikowano na przełomie XIX i XX wieku, zob. F. von Weech, *Monsignore Garampi in Holland im Jahre 1764*, „Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap”, 20 (1899) s. 193-238; I.P. Dengel, *Nuntius Joseph Garampi in Preußisch Schlesien und in Sachsen im Jahre 1776. Bericht*

ności jako nuncjusza w Wiedniu, a w ostatnich latach także kolejne publikacje źródłoznawcze². Obecnie trwają prace międzynarodowego grona historyków nad monografią zbiorową mającą upamiętnić tego wybitnego archiwistę i dyplomata w 300-lecie jego urodzin. W poniższych rozważaniach chciałbym nawiązać do zainteresowania Garampim w polskim środowisku historycznym, a także przedstawić szczegółowy wykaz zawartości ważnego fragmentu spuścizny archiwalnej zgromadzonej przezeń w okresie warszawskiej nuncjatury (1772-1776), czyli tomów 93-99 archiwum nuncjatury warszawskiej (Archivio Apostolico Vaticano – dalej: AAV, Arch. Nunz. Varsavia), opisanych jako *Miscellaneae ecclesiastiche*.

Podstawowe fakty z życia przyszłego archiwisty i kardynała są doskonale znane – w tym miejscu podsumuję je bardzo zwięźle. Garampi urodził się 29 października 1725 roku w Rimini, w rodzinie znanej z zainteresowań naukowych. Jego ojciec, Lorenzo, podczas studiów w Bolonii zaprzyjaźnił się z Prospero Lambertinim, który zasiadłszy na tronie Piotrowym jako Benedykt XIV zasłynął z erudycji i jest powszechnie uważany za najwybitniejszego papieża XVIII wieku. Prześiąknięty od najmłodszych lat atmosferą szacunku dla wysiłku intelektualnego Garampi już w 1745 roku został członkiem odnowionej w Rimini słynnej Accademia dei Lincei, a krótko po przybyciu do Rzymu pod koniec 1746 roku rozpoczął intensywne studia prawnicze i historyczne. W 1749 roku przyjął święcenia kapłańskie. Od 1751 roku był prefektem Tajnego Archiwum Watykańskiego, a wkrótce powierzono mu także kierowanie archiwum Bazyliki św. Piotra oraz archiwum Zamku Świętego Anioła³. Pełniąc wspomniane funkcje, Garampi wyróżnił się w sposób wybitny, tworząc wykorzystywane do dzisiaj inwentarze Archiwum Watykańskiego (*Schedario Garampi*) i nawiązując liczne kontakty z przedstawicielami osiemnastowiecznej republiki uczonych. To zaangażowanie trwało aż do 1772 roku i nominacji na nuncjaturę warszawską. W Warszawie, pomimo ogromu spraw dyplomatycznych i administracyjnych, Garampi nadal wykorzystywał swoje doświadczenie naukowe, m.in. porządkując archiwum nuncjatury

über seine Reise von Warschau über Breslau nach Dresden, „Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken”, 5 (1903) s. 63-103.

² D. Vansacker, *Cardinal Giuseppe Garampi (1725-1792): An Enlightened Ultramontane*, Bruxelles-Rome 1995; U. Dell’Orte, J. Metzler, *La Nunziatura a Vienna di Giuseppe Garampi 1776-1785*, Città del Vaticano 1995; P.P. Piergentili, G. Venditi, *Tra lavoro d’ufficio e «letterarie vendemmie»: Il Diario di Giuseppe Garampi (1749-1753)*, w: *Dall’Archivio Apostolico Vaticano. Miscellanea di testi, saggi e inventari*, X, Città del Vaticano 2018, s. 629-677; P.P. Piergentili, *Giuseppe Garampi tra diritto, diplomazia ed erudizione archivistica*, w: *Esperienza e diplomazia: saperi, pratiche culturali e azione diplomatica nell’Età moderna (secc. XV-XVIII)*, a cura di S. Andretta, L. Bély, A. Koller, G. Paoumarède, Roma 2020, s. 119-140; P.P. Piergentili, G. Venditi, *I «Diari e notizie varie qui raccolte per mia memoria» di Giuseppe Garampi (24 giugno 1768-20 marzo 1769)*, w: *Dall’Archivio Apostolico Vaticano. Miscellanea di testi, saggi e inventari*, XI, Città del Vaticano 2021, s. 229-343.

³ Zob. M. Caffiero, *Garampi Giuseppe*, w: *Dizionario Biografico degli Italiani*, vol. 52 (1999), https://www.treccani.it/enciclopedia/giuseppe-garampi_%28Dizionario-Biografico%29/ (dostęp: 21.12.2023).

oraz wzbogacając je o liczne archiwalia⁴. Jako papieski dyplomata Garampi był świadkiem tragedii I rozbioru Rzeczypospolitej, przeforsowanego przez zaborców w majestacie prawa podczas sejmu lat 1773-1775. Uregulowania wymagał status instytucji katolickich oraz katolików, którzy nagle znaleźli się pod panowaniem niekatolickich władców albo władcy katolickiego narzucającego Kościołowi własną wizję reform. Jednocześnie Garampi-badacz rozpoczął „systematyczne, w ścisłym tego słowa znaczeniu naukowe studia nad historią [warszawskiej nuncjatury]”⁵. Będzie jeszcze o tym mowa niżej. Jako nuncjusz w Wiedniu w latach 1776-1785 Garampi miał do czynienia z cesarzem Józefem II i jego kościelną polityką realizowaną w duchu absolutyzmu, a w 1782 roku towarzyszył papieżowi Piusowi VI w trakcie słynnej wizyty w państwie austriackich Habsburgów. Mianowany kardynałem w 1785 roku powrócił do Italii i ostatnie lata życia spędził w Rzymie, gdzie zmarł 4 maja 1792 roku⁶.

Okres działalności abp. Garampiego jako nuncjusza w Warszawie w latach 1772-1776 przyciągnął szczególną uwagę badaczy polskich. Pionierem pogłębianych studiów nad nuncjaturą warszawską czasów stanisławowskich był Maciej Loret (1880-1949), który rozpoczął kwerendy w Rzymie w 1904 roku, pod patronatem Österreichische Historische Institut⁷. Loret w swych publikacjach nie tyle koncentrował się na samym nuncjuszu, co raczej korzystał z obfitości wytworzonych przezeń źródeł, pracując nad syntezą dziejów Kościoła w Rzeczypospolitej w perspektywie jej relacji ze Stolicą Apostolską. Jednocześnie zasygnalizował poważne braki polskiej historiografii dotyczące właśnie systematycznych studiów nad działalnością dyplomatyczną nuncjuszy. W początkach XX wieku pisał: „Ani jeden z nuncjuszów Stolicy Apostolskiej w XVIII w. w Polsce nie doczekał się u nas, nie powiemy już wyczerpującej biografii, ale nawet obszerniejszego zarysu swej dyplomatycznej działalności. Nazwiska niektórych pomija całkiem historiografia polska milczeniem, co więcej, nie ma nawet częstokroć dla nich miejsca w encyklopediach kościelnych”⁸. Pięćdziesiąt lat później Jerzy Kłoczowski powtórzył tę

⁴ Zob. D. Vanysacker, *Les activités archivistiques et historique de Giuseppe Garampi au Vatican (1749-1772)*, „Bulletin de l'Institut Historique Belge de Rome”, 65 (1995) s. 121-184; H.D. Wojtyńska, *Józef Garampi i początki studiów nad dziejami polskiej nuncjatury*, „Studia Theologica Varsaviensia”, 26 (1998) nr 2, s. 189-207.

⁵ Wojtyńska, *Józef Garampi i początki studiów nad dziejami polskiej nuncjatury*, s. 190. Obszerne o tych badaniach historycznych tamże, s. 191-206.

⁶ Caffiero, *Garampi Giuseppe*.

⁷ Zob. *Das Österreichische Historische Institut in Rom, 1901-1913. Festgabe Ludwig von Pastor, zum 60. Geburtstag am 31. Jänner 1914*, dargebr. Ph. Dengel, Wien 1914, s. 78-79. O Macieju Lorecie i jego spuściźnie archiwalnej zob. P. Zajac, *Rzeczpospolita i Stolica Apostolska w czasach stanisławowskich. Przyczynki do biografii naukowej Macieja Loreta (1880-1949)*, w: *Dyplomacja papieska wobec Rzeczypospolitej*, red. W. Walczak, Białystok 2016, s. 283-318.

⁸ M. Loret, *Dwaj nuncjusze w Warszawie za Stanisława Augusta, Garampi i Archetti*, „Biblioteka Warszawska”, 4 (1905) s. 49. Loret sam nie wyszedł poza przyczynkarskie opisy działalności Garampiego, oprócz powyższego tekstu zob. także M. Loret, *Przyczynek do pobytu nuncjusza Garampiego w Warszawie*, „Kwartalnik Historyczny”, 20 (1906) s. 502-511. Jego podstawowe dzieło, w którym korzystał z depesz Garampiego, to *Kościół katolicki a Katarzyna II 1772-1784*, Warszawa 1910. Zapowiedź publikacji monografii *Rzym a Polska za Stanisława Augusta* nie doczekała się

refleksję, przypominając zresztą sugestie Loreta: „Działalność Giuseppe Garampiego jako nuncjusza w Polsce w okresie pierwszego rozbioru (1772-76) czeka dotąd na opracowanie”⁹. Tego faktu nie zmieniła do dziś nawet intensyfikacja prac edytorskich w ramach serii *Acta Nuntiaturae Polonae*. Wydaje się, że do opracowania olbrzymiej spuścizny nuncjusza Garampiego potrzebny będzie nie jeden, a całe grono badaczy – jest to dorobek bodaj najbardziej obszerny i różnorodny pośród wszystkich materiałów zgromadzonych przez nuncjuszy działających w Rzeczypospolitej przed jej definitywnym rozbiorem¹⁰.

Od przyczynków poświęconych działalności Garampiego jako nuncjusza w Rzeczypospolitej, liczniejsze wydają się być w polskiej historiografii studia źródłoznawcze albo teksty naukowe wykorzystujące archiwalia związane z Garampim, często z zaznaczeniem zasług nuncjusza jako twórcy bogatej dokumentacji dotyczącej historii i ówczesnego stanu Kościoła w Rzeczypospolitej. Badacze podejmowali się mniej lub bardziej szczegółowej analizy archiwaliów wytworzonych lub zgromadzonych przez Garampiego w latach 1772-1776 bądź po prostu omawiali ich zawartość. Także w tym przypadku prym wiedzie Loret. W ramach tzw. ekspedycji rzymskiej nie tylko przebadał podstawowe zespoły archiwalne zawierające depesze nuncjusza i Sekretariatu Stanu, ale zwrócił uwagę na inne kolekcje źródeł. Jednym z nich było kilka tomów tzw. *Diario di Polonia*¹¹. O ile na temat depesz oficjalnych Loret stwierdził, iż jest to materiał zbyt obszerny, żeby na tym etapie pokusić się na kompetentne podsumowanie jego treści, w przypadku *Diariusza* napisał:

Poprzedzała nuncjusza przed objęciem tej misji, sława jego obszernej erudycji, znajomości świata i ludzi, którą nabył w swych kilkakrotnych po Europie podróżach. Odbывał je zawsze z ołówkiem i notatnikiem w ręku. Z drobnych szczegółów, uwag i cyfr powstawały po każdej z nich diariusze i pamiętniki. Wiele z nich w rękopisie Garampi pozostawił. Najwybitniejsze znaczenie posiada obszerny diariusz p.t. „*Diario di Monsignor Garampi. Nunzio di Po-*

realizacji. Pozostał jedynie artykuł ją anonsujący: *Watykan a Polska w dobie rozbiorów (1772-1795)*, „Przegląd Współczesny”, 13 (1934) s. 337-360.

⁹ J. Kłoczowski, *Kwerenda polska w archiwach watykańskich w 1962 roku*, „Przegląd Historyczny”, 55 (1964) nr 2, s. 263 [257-266].

¹⁰ Zob. H.D. Wojtyńska, *De fontibus eorumque investigatione et editionibus. Instructio ad editionem. Nuntiorum series chronologica*, Romae 1990, s. 319-322. Na 2025 rok planowana jest publikacja rozdziału we wspomnianej monografii jubileuszowej poświęconej kardynałowi Garampiemu w 300-lecie urodzin, zatytułowanego *La nunziatura di Polonia di Giuseppe Garampi 1772-1776*, autorstwa bp. Jana Kopca. Niedawno ukazał się rozdział monografii zbiorowej poświęconej I rozbiorowi Rzeczypospolitej, P. Zając, *Giuseppe Garampi w przededniu pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej. Wiedeński pobyt nuncjusza i jego przybycie do Warszawy w 1772 r.*, w: *Pierwszy rozbiór Polski w świetle najnowszych badań*, red. J. Bajer, J. Kordel, Warszawa 2023, s. 247-266. Wcześniejsze rozważania Loreta na ten temat zostały uzupełnione w artykule o dodatkowe szczegóły, por. Loret, *Dwaj nuncjusze w Warszawie za Stanisława Augusta, Garampi i Archetti*, s. 51-55.

¹¹ *Diario* znajduje się w zespole Archiwum Apostolskiego Watykańskiego noszącym nazwę „Fondo Garampi”. Pierwszy spośród polskich badaczy zespołem tym zajął się Władysław Abraham w 1903 roku. Zob. Wojtyńska, *Józef Garampi i początki studiów nad dziejami polskiej nuncjatury*, s. 196.

lonia” (Fondo Garampi, 69-73). Pamiętnik ten, zasługujący na wydanie w całości, posiada pierwszorzędną wartość dla poznania nie tylko spraw kościelnych polskich z tego czasu (...), dostarcza ponadto obfitych wskazówek o zakulisowym przebiegu polityki wewnętrznej Rz[eczy]p[ospo]l[i]tej, knowaniach, intrygach ministrów i magnaterii oraz pełnomocników trzech mocarstw rozbiorowych, Stackelberga, Rewitzkiego i Benoita¹².

Sto lat później kolejny historyk powtórzył sugestię Loreta – oto *Diariusz* wciąż czekał na swego wydawcę. Okazją do tego przypomnienia była zaproponowana przez autora edycja fragmentu *Diariusza* dotyczącego tym razem pobytu Garampiego w Krakowie, w drodze do Warszawy, późnym latem 1772 roku¹³. Wcześniej pod kierunkiem Jana Kłoczowskiego powstała wartościowa praca magisterska, której tytuł – *Nuncjusz Garampi i jego Diariusz* – obiecywał jednak więcej, niż zawierała treść. Nie była to bowiem kompletna analiza całego *Diariusza*, a jedynie wybranego przez magistranta jednego miesiąca zapisków nuncjusza, poświęconych głównie misji Franciszka Ksawerego Branickiego do Paryża z przełomu 1772 i 1773 roku. Praca nie została nigdy opublikowana¹⁴.

W ramach wspomnianych wyżej studiów nad działalnością Garampiego przygotowanych z okazji 300-lecia jego urodzin podjąłem się zadania opracowania obszerniejszej charakterystyki *Diariusza*, lecz szybko się okazało, że wyczerpujące przedstawienie i omówienie spraw opisywanych przez nuncjusza przekracza ramy jednego rozdziału pracy zbiorowej. Rozdział ten pozostanie więc kolejnym przyczynkiem, choć może służyć jako wprowadzenie do dalszych badań nad *Diariuszem*. Jest to związane z „gęstością” narracji Garampiego oraz różnorodnością podejmowanych zagadnień¹⁵. Jedno z nich – powrót bp. Kajetana Sołtyka z więzienia w Kałudze oraz około dwumiesięczny pobyt w Warszawie od lutego do kwietnia 1773 roku – w świetle zapisków nuncjusza przeanalizowałem w osobnym artykule¹⁶.

Dobrze wiadomo, że obok zbioru oficjalnych depesz dyplomatycznych oraz wspomnianego *Diariusza*, trzecim ważnym zbiorem archiwaliów wytworzonych oraz zgromadzonych przez Garampiego podczas jego działalności dyplomatycznej w Warszawie są wszelkiego rodzaju materiały mogące służyć do poznania historii Kościoła i historii nuncjatury w Rzeczypospolitej oraz do przedstawienia statystycznego stanu Kościoła w przededniu I rozbioru. Zbiory te częściowo opisał Jerzy Kłoczowski, sygnalizując ich wielką wartość poznawczą:

¹² Loret, *Dwaj nuncjusze w Warszawie za Stanisława Augusta, Garampi i Archetti*, s. 50-51.

¹³ Zob. K.R. Prokop, *Kraków roku 1772 w zapiskach nuncjusza papieskiego Giuseppe Garampiego*, „Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa”, 29 (2011) s. 183-195.

¹⁴ G. Maestri, *Nuncjusz Garampi i jego Diariusz*, Lublin 1973 [mps pracy magisterskiej w Archiwum Uniwersyteckim KUL].

¹⁵ P. Zajęc, *Diario di Giuseppe Garampi nella nunziatura di Polonia* (w druku, wydawnictwo Archiwum Apostolskiego Watykańskiego, publikacja zapowiedziana na 2025 rok).

¹⁶ Tenże, *Nuncjusz Giuseppe Garampi o biskupie Kajetanie Sołtyku w przededniu sejmu rozbiorowego, luty-kwiecień 1773 r.*, w: „Państwo pozornie własne”. *Studia z dziejów XVIII-wiecznej Rzeczypospolitej*, red. J. Kordel, J. Bajer, Warszawa 2024, s. 399-435.

Oderwany z Archiwum Watykańskiego w 1772 r. na placówkę polską, Garampi nie zrezygnował ze swych planów erudycyjnych i w miarę możliwości poświęcał im swój czas. W Warszawie dziełem jego było uporządkowanie, a właściwie zorganizowanie nieistniejącego dotąd archiwum nuncjatury. Nadto podjął on planowy wysiłek zgromadzenia dokumentacji historyczno-statystycznej na drodze zarówno kwerendy erudycyjnej, jak i ankiet, korespondencji, lektury itd. (...) Cały wysiłek erudycyjno-dokumentacyjny Garampiego w Polsce zasługuje na specjalne zbadanie. Ułatwia go dziś opracowany i opublikowany w 1944 r. przez W. Meysztowicza inwentarz akt nuncjatury warszawskiej, w których to aktach różnorodne materiały gromadzone z inicjatywy uczonego nuncjusza zajmują wiele miejsca¹⁷.

Związane z prof. Jerzym Kłoczowskim środowisko historyków lubelskich skoncentrowało się zwłaszcza na tzw. ankiecie Garampiego skierowanej do klasztorów Rzeczypospolitej. Były to jednolite w treści kwestionariusze, pozwalające na ustalenie „dokładnej liczby domów i zakonników, rodzajów działalności klasztorów i organizacji zakonu” itd.¹⁸ Są to materiały wyjątkowo kompletne, ponadto analogiczne kwestionariusze, choć nieco bardziej wybrakowane, zachowały się także w przypadku diecezji. Rzymska ekspedycja lubelskich historyków w 1962 roku pozwoliła na przeanalizowanie i zmikrofilmowanie podstawowych w tym wypadku zbiorów Archiwum Apostolskiego Watykańskiego (wówczas jeszcze Tajnego Archiwum Watykańskiego), tj. Arch. Nunz. Varsavia 107-135 i 136-149. Warto zaznaczyć, że zbiory zgromadzone przez Garampiego kończą się na numerach odpowiednio 124 i 143, pozostałe tomy zawdzięczamy natomiast kolejnym nuncjuszom – Giovaniemu Andrei Archettiemu i Ferdinando Saluzzo. Na podstawie tych materiałów historycy związani z Instytutem Geografii Historycznej KUL począwszy od lat 60. XX wieku opublikowali wiele cennych opracowań historii Kościoła w Polsce¹⁹.

Zaangażowanie Garampiego w tworzenie właściwego archiwum nuncjatury warszawskiej oraz jego wkład w badania nad historią papieskiej dyplomacji w Polsce

¹⁷ Kłoczowski, *Kwerenda polska w archiwach watykańskich w 1962 roku*, s. 264. Jerzy Kłoczowski oraz związani z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim uczestnicy ekspedycji rzymskiej z 1962 roku zwrócili szczególną uwagę na ankietę Garampiego, dotyczącą zakonów na terytorium Rzeczypospolitej w stanie przed I rozbiorem oraz na wszelkie materiały statystyczne odnoszące się do zakonów i diecezji. Wcześniejsze ekspedycje pod auspicjami Polskiej Akademii Umiejętności koncentrowały się na podstawowej korespondencji dyplomatycznej między nuncjaturą i Sekretariatem Stanu. Zob. tamże, s. 266.

¹⁸ Tamże, s. 265.

¹⁹ Zob. np. L. Bieńkowski, *Ankieta zakonna Garampiego z 1773 r.*, w: *Zakony męskie w Polsce w 1772 r.*, red. L. Bieńkowski, J. Kłoczowski, Z. Sułowski, Lublin 1972, s. 115-160; J. Flaga, *Udział zakonów w duszpasterstwie parafialnym około roku 1772*, „Roczniki Humanistyczne”, 27 (1979) z. 2, s. 107-147; tenże, *L'activité pastorale des réguliers en Pologne à la lumière de l'enquête du nonce apostolique Giuseppe Garampi (1773-1774)*, „Revue d'Histoire Ecclésiastique”, 77 (1982) s. 454-461; S. Litak, *Atlas Kościoła łacińskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII wieku*, Lublin 2006.

szerzej przedstawił Henryk Damian Wojtyska CP, o czym wspomniano wyżej²⁰. Ojciec H.D. Wojtyska sporządził także nowy indeks materiałów związanych z nuncjaturą warszawską, w tym z nuncjaturą Garampiego, w tomie pierwszym serii *Acta Nuntiaturae Polonae*. W 2020 roku ów fragment poświęcony Garampiemu został opublikowany w tomie zawierającym zbierane przez Wojtyskę materiały do historii nuncjatury warszawskiej²¹.

Wojtyska znacznie uprościł indeksację Waleriana Meysztowicza, dostępną od 1944 roku. Jednocześnie w przypadku szczegółowych poszukiwań indeks Wojtyski warto uzupełnić, sięgając do starszego indeksu W. Meysztowicza. Jest tak np. w przypadku wspomnianych wyżej tomów 107-124 archiwum nuncjatury warszawskiej (AAV, Arch. Nunz. Varsavia). Podczas gdy Wojtyska je po prostu odnotowuje²², u Meysztowicza można znaleźć podstawowy opis zawartości poszczególnych tomów, co ułatwia identyfikację poszukiwanego tomu, dotyczącego konkretnego zakonu²³. Choć prace badawcze w oparciu o archiwalia zgromadzone i wytworzone przez Garampiego podczas pobytu w Polsce trwają już od dawna, materiały te wciąż nie zostały w pełni wykorzystane i oferują dalsze perspektywy badawcze.

Poniżej chciałbym zaproponować dokładniejszy opis zawartości tomów AAV, Arch. Nunz. Varsavia 93-99, będących częścią archiwum nuncjatury warszawskiej z lat działalności Garampiego. Zostały one oznaczone na grzbietach jako *Miscellaneae Ecclesiastice* oraz *Miscelaneae dei Ruteni*. W istniejących indeksach Meysztowicza i Wojtyski ich przedstawienie różni się nieznacznie. Wojtyska odnotowuje je zwięźle jako „«Miscellaneae ecclesiastice» a G[arampi] coll[ectae] 1753-1775”²⁴. Meysztowicz swoim zwyczajem przepisał dodatkowe informacje z grzbietów poszczególnych tomów (np. nazwy zakonów), ale pominął już bardziej szczegółowe indeksy albo spisy treści, jakimi opatrzył te tomy sam Garampi²⁵. Istnienie owych spisów treści Meysztowicz wskazał zwięźłym „habetur index”.

Sz szczególnie bogate w treść fragmenty dokumentacji z tomów 93-99 dotyczą kwestii jurysdykcji kościelnej i sporów w zakresie *compositio inter status* (tom 93). Dość liczne materiały zostały poświęcone ludności żydowskiej oraz procesom w sprawie oskarżeń o mordy rytualne, a także zamachowi na Stanisława Augusta

²⁰ Wojtyska, *Józef Garampi i początki studiów nad dziejami polskiej nuncjatury*, s. 191-206 [189-207].

²¹ H.D. Wojtyska, *Nuncjusze papiescy w Polsce od XVI do końca XVIII wieku. Materiały pozostawione do publikacji przygotował do druku i wydał bp Jan Kopiec*, Gliwice 2020, s. 465-471.

²² Zapis Wojtyski dla całego zbioru tomów archiwum nuncjatury Garampiego poświęconych zakonom jest następujący: „AV, Arch. Nunz. Varsavia 107-124 (quesita et or. div. regularium Polonorum ad G[arampi]: 1772-1776, per singulos ordines disposita)”. Zob. Wojtyska, *De fontibus eorumque investigatione et editionibus*, s. 321.

²³ Zapis Meysztowicza dotyczący tomów archiwum nuncjatury Garampiego poświęconych zakonom obejmuje 5 stron wykazów, przykładowo dla tomu AAV, Arch. Nunz. Varsavia 112 opis jest następujący: „Ordini Regolari. Tomo VI. Camaldolesi, Canonici Regolari, eccetti questi di San Sepolcro, trasportati nel tomo VII. 1760-1775”. Zob. W. Meysztowicz, *De Archivio Nuntiaturae Varsaviensis quod nunc in Archivo Secreto Vaticano servatur*, Vaticani 1944, s. 68.

²⁴ Wojtyska, *De fontibus eorumque investigatione et editionibus*, s. 321.

²⁵ Meysztowicz, *De Archivio Nuntiaturae Varsaviensis*, s. 63.

(tom 94). Różnorodne dokumenty traktują o Komisji Edukacji Narodowej i dyspensach małżeńskich (tom 95). Ciekawy zbiór stanowi dokumentacja przekazu informacji o śmierci papieża Klemensa XIV oraz o wyborze papieża Piusa VI, a także o codziennym życiu wiernych, na które składały się sprawy postów i przestrzegania świąt nakazanych (tom 96). Cały tom poświęcony jest kwestiom finansowym i obciążeniom podatkowym duchownych (tom 97). Całość serii *Miscellaneae* dopełniają dwa tomy poświęcone sprawom unitów (tomy 98-99). Niektóre z tych materiałów zostały już wykorzystane w badaniach naukowych i publikacjach, wiele jednak wciąż może służyć pogłębionym studiom nad historią Kościoła w Rzeczypospolitej, zwłaszcza w epoce stanisławowskiej.

INDEKSY GIUSEPPE GARAMPIEGO DO TOMÓW
AAV, ARCH. NUNZ. VARSAVIA 93-99
MISCELLANEE ECCLESIASTICHE

Każdy z opisanych niżej tomów został przez Garampiego opatrzony kartą ze spisem treści. Wewnątrz tomu dane zagadnienie otrzymało nieraz osobną kartę tytułową (czasami takiej karty nie ma), przy czym odpowiadające sobie zapisy w spisie treści oraz na wewnętrznej karcie tytułowej czasem różnią się od siebie. Ponadto numeracja podana przez Garampiego w spisie treści oraz nadana odręcznie poszczególnym kartom nie odpowiada stanowi faktycznemu liczby kart odpowiadających danemu zagadnieniu. Wynika to być może z faktu późniejszego dodania kart do zbioru, który wydawał się już zamknięty, albo z nieuwzględniania przez Garampiego numeracji stron pustych. Oto przykład różnego zapisu w spisie treści oraz na karcie tytułowej wewnątrz tomu:

AAV, Arch. Nunz. Varsavia 96 [*Miscellaneae Ecclesiasticae*, Tomo IV]

Spis treści

[1r] Riduzioni delle feste

[Powyższy zapis odnosi do s. 168, która w numeracji współczesnej jest oznaczona jako k. 259r.]

Karta tytułowa wewnątrz tomu

[259r] Riduzione delle feste. Istanze fattesi alla S. Sede nel 1765. Risposte e voti dei vescovi. Nuove istanze della Dieta del 1768. Altre di q[ues]ta di 1774. Breve concessone da N.S. Pio Vi ai 23 mag[gio] 1775. Circolari spedite in tale occasione dal nunzio. / Lett[er]e, voti e memorie intorno alla med[esim]a riduzione, che poi n'ebbe luogo per i ruteni, e intorno alla correzione del loro calendario per uniformarlo al gregoriano

Wskazując na powyższy przykład, trzeba dodać, że szczegółowy zapis z prawej kolumny odpowiada z kolei innym nagłówkom ze spisu treści (czasem w nieco zmienionej formie), którym Garampi przyporządkowywał kolejne strony zgodnie z własną numeracją.

W poniższych tabelach podaję szczegółowy wykaz zagadnień każdego tomu, podążając za spisem treści sporządzonym przez Garampiego (kolumna 1.), przy czym w kolejnych dwóch kolumnach wskazuję zarówno oryginalną numerację nuncjusza, jak i współczesną numerację archiwalną.

Ponieważ w tomach występuje stosunkowo duża liczba kart pustych albo zawierających wyłącznie adresy lub drobne nagłówki, zaznaczam te strony tylko w przypadku, gdy jest ich więcej niż dwie po kolei – numery tych stron umieszczam z zasady w kolumnie 3., jeśli zaś wpisów tego rodzaju w danym przypadku jest więcej (gdy w ramach danego zagadnienia często przeplatają się strony zapisane ze stronami pustymi) – oprócz kolumny 3. owe puste strony oznaczam także w kolumnie 1. Czynię to wyłącznie z powodów praktycznych, aby stosowna komórka kolumny 3. nie rozrosła się do nieproporcjonalnych rozmiarów. Dzięki uwzględnieniu stron pustych można łatwiej oszacować liczbę stron danego zagadnienia, zawierających odpowiadającą mu treść. W przypisach podaję nieraz dodatkowe informacje co do zawartości danego zbioru archiwaliów (np. listy kard. Torrigianiego czy Stanisława Augusta), są to jednak dane cząstkowe, wskazane na zasadzie egzemplifikacji.

Jeżeli nagłówek występujący na stronie tytułowej danego zbioru kart odbiega od wpisu umieszczonego w spisie treści i przepisano w kolumnie 1., różnicę odnotowuję w przypisie.

Poszczególne kolumny każdej z poniższych tabel można zatem scharakteryzować następująco:

- | | | |
|---|--|------------------------------------|
| • Opis zagadnienia w spisie treści sporządzonym przez Garampiego | • Numer strony podany przez Garampiego | • Współczesna numeracja archiwalna |
| • Odnotowanie stron pustych (jeśli jest ich więcej niż dwie po kolei) czasem także z podaniem ich współczesnej numeracji, gdy trzeba było informację o numeracji przenieść z kolumny 3. | | |

Tom 93 [k. 1r-384v]

[Na grzbiecie:] *Miscellaneae ecclesiasticae. Tom. I. Concordati. Immunità. Decime. Giurisdizione Ecclesiastica. Cardinalato*²⁶.

[1r]

Indulti di Clem[ente] VII

p. 4

[4r]²⁷

Concordato di Clem[ente] XII nel 1739 [sic]²⁸

p. 9

[11r]

²⁶ Odnotował to także Meysztowicz, *De Archivio Nuntiaturae Varsaviensis*, s. 63. Podał daty skrajne: 1762-1775. Jedyne jego uszczegółowienie zawartości: *Index. De beneficiis ecclesiasticis diversa. Collectio concordatorum*.

²⁷ Na k. 3r dodatkowy spis kolejnych kart, zatytułowany „Fasciculum rerum beneficialium”, z datami skrajnymi 1532-1768, bez wskazania numerów stron, ale z zagadnieniami, które zostały odnotowane w spisie treści.

²⁸ Powinno być „nel 1737”. Na k. 11r-26v druk: *Concordatum initum et apostolica constitutione confirmatum inter Sanctissimum Dominum Nostrum Clementem XII Sanctamque Sedem et Sacram Maiestatem Augusti III Poloniae Regis Serenissimamque Rempublicam Poloniae super monasteriis eiusdem Regni*. Przy wykazie klasztorów „in commendam concedendarum” Garampi odręcznie dopisał nazwy diecezji, na terenie których dany klasztor się znajdował.

Miscellanee Ecc[lesiast]iche
Tomo I

Concordati colla S[anta] Sede in materie beneficiali e controversie relative alle stesse materie

[strony puste]		[9v-10v]
Ristrettiva di Bened[etto] XIV alle facultà dei nunzi nel conferir benefici	p. 17	[30r] ²⁹
[strony puste]		[34r-35v]
Alternativa concessa ai vesc[ovi] di Polonia dalla S[anta] M[emoria] di Clem[ente] XIII nel 1763	p. 31	[36r] ³⁰
[strony puste]		[46v-51v] [81v-83v]
Const[ituzion]i del 1768 per ridurre in commenda nuove badie ³¹	p. 68	[85r]
[strony puste]		[87v-89v]
Const[ituzioni] pubbliche che proibiscono le aspettative ³²	p. 71	[90r]
Mem[o]rie sull'uso dei vescovadi in partibus infidelium e sulle coadiutorie ³³	p. 72	[92r]
[strony puste]		[96v-97v] [99r-101v]
Documento per provare che i privilegi o sieno diplomi di regie nomine non debbono attendersi se non sono sigillati dalla cancelleria	p. 80	[103r]
[strony puste]		[103v-104v]
Controversia di un canonicato di Vilna per di cui occasione il Re pretese non doversi attendere un privilegio anteriore da lui prima concesso ³⁴	p. 81	[105r]
[strony puste]		[114v-124r]

²⁹ Na k. 30r strona tytułowa z odręcznym zapisem: „Breve restrittivo delle facultà del Nunzio nel conferire i benefizi vacanti”. K. 30v pusta, na k. 31r kolejny nagłówek: „Fogli spettanti alla controversia dell'alternativa nella collazione de' benefizi”. Dodatkowe notatki ołówkiem. K. 31v pusta, po niej tytułowe brewe Benedykta XIV, k. 32r-33v.

³⁰ Na k. 36r strona tytułowa z odręcznym zapisem: „Carteggi e mem[o]rie relative all'alternativa concessa poi dalla S[acra] M[emoria] di Clem[ente] XIII ai vescovi di Polonia”. Na k. 37r-40v druk: *Sanctissimi in Christo Patris et Domini Nostri Clementis Divina Providentia Papae XIII litterae apostolicae quibus observantia praecipitur concessionum Leonis X et Clementis VII super alternativa mensium, quoad ius conferendi beneficia in Poloniae Regno*, Romae 1763. Na k. 41r-46v listy kard. Torrigianiego z 1762 roku. Na k. 78r-81r listy prymasa Łubieńskiego z 1762 roku. Na k. 84r „Extrait d'une lettre de Mons. le Prince Evêque de Varmie du 11 Août 1763”.

³¹ Na k. 86r-v list kard. Torrigianiego z 1768 roku.

³² Wypisy konstytucji od 1443 roku.

³³ Pismo do nuncjusza adresowane z Rzymu 25 lipca 1761 roku, przedzielone innymi kartami, kontynuacja: 92r-v, 102r-v. Na k. 93r-96r, 98r-98Av fragmenty korespondencji Gaetana Ghigiottiego, Tommaso Anticiego, kard. Giovaniego Francesca Albaniego, Stanisława Augusta Poniatowskiego.

³⁴ Na k. 107r-110r, 112r, 113r-114r fragmenty korespondencji Gaetana Ghigiottiego z audytorem Caleppim.

Età delle professioni religiose [strony puste]	p. 92	[125r] [127v-129v]
Leggi pubbliche contro i duelli	p. 95	[130r]
Altre per il gius privativo dei nobili ad effetto di ottenere dignità e canonicati	p. 96	[132r]
Progetto proposto nel 1774 per trasportare le sepolture di cadaveri fuor delle chiese e delle città [strony puste]	p. 97	[133r] [134v-135v]
Commiss[ion]e stabilita nella Dieta del 1775 sugli ospitali ³⁵	p. 99	[136r]
Censura d'alcune tesi teologiche sostenute dai basiliani di Vilna nel 1774 ³⁶ [strony puste]	p. 105	[146r] [157r-158v]
Esorcismi e preci sospese dall'Emo Visconti [druk]	p. 118	[161r]
[1v]		
Giurisd[izion]e eccl[esiasti]ca		
Trattati di composizione fra lo stato eccl[esiast]ico e il secolare sulle materie vicendevolmente controverse, trattate nel 1765	p. 119	[162r]
Note e censure sulle const[ituzion]i del 1764 lesive della relig[ion]e, della immunità e giurisd[izion]e eccl[esiasti]ca, spedite dalla Segreteria di Stato nel 1765 e carteggi di essa ³⁷ [strony puste]	p. 145	[189r] [204r-206v] [213v-214v]
Const[ituzion]e del 1726 lesiva della giurisd[izion]e della Nunziatura	p. 175	[225r]
Causa sulla fuga di un suddito decisa nel 1773 dalla Nunz[iatur]a	p. 176	[226r]
Nota intorno a un editto del Emo Visconti, per cui il Gr[an] Maresciallo pretende di procedere contro gli eccl[esiasti]ci in cause di police, riserbate però le pene personali al foro eccl[esiast]ico	p. 179	[229r]
Carte relative a cause agitate in Nunz[iatur]a, con controversia intorno alla competenza del foro	p. 180	[231r]
Immunità Reale		
Const[ituzion]i pubbliche contro gli acquisti di mani morte ³⁸ [strony puste]	p. 189	[236r] [241v-245v]
[249v-250v] [255v-256v] [261v-263v]		
Progetto proposto alla Delegaz[ion]e del 1773 per esaminare i titoli delle fondazioni eccl[esiast]iche di Varsavia	p. 203	[264r]

³⁵ Na k. 136r-v, 141r-v druk: *Projekt do ułożenia szpitalów*. Na k. 142r-v, 145r-v druk: *Wyznaczenie komisji nad szpitalami w Koronie i W[ielkim] Ks[ięstwie] Lit[ewskim]*.

³⁶ Na k. 149r-155v druk: *Conclusiones theologicae scholastico-dogmatico-morales selectae ex disputationibus de sacramentis et de gratia divina*.

³⁷ Na k. 199r-203v, 207r-213r, 215r-218r listy kard. Torrigianiego z lat 1764-1766.

³⁸ W tym wypisy z dawniejszych konstytucji z lat: 1631, 1635, 1669, 1676, 1726.

Const[ituzion]i sulle somme redenzionali degli eccl[esiasti]ci [strony puste]	p. 204	[265r] [267r-268v]
Altre che fissano gl'interessi delle somme del clero al 3½ per cento nella Corona al 5 nella Lituania ³⁹	p. 206	[269r]
Nota delle commissioni emanate dalla Delegaz[ion]e e Dieta del 1775 in cause di regolari	p. 208	[271r]
Insinuaz[ion]e del Cons[igli]o Perman[ent]e per l'uso della carta bollata nelle cancellerie vescovili	p. 211	[274r]
[2r]		
Decime		
Const[ituzion]i, mem[o]rie e carteggi intorno alle decime eccl[esiasti]che, e cause su di esse trattate, specialm[ent]e nel 1763, 1765 e 1766 ⁴⁰	pag. 212	[275r]
[strony puste]		[289v-292v] [296r-298v]
Cardinalato		
Mem[o]rie spettanti alle così dette nomine dei Re di Polonia nelle promozioni delle corone ⁴¹	pag. 242	[317r]
[strony puste]		[324r-325v]
[331r-332v] [337r-338v] [350r-352v]		
Enciclica di Clem[ente] XIII nel 1761 sul catechismo Roma- no e distribuzione fattane ai vescovi colle loro risposte	pag. 264	[353r]
[strony puste]		[361v-365v] [372v-379v]
Enciclica della Sant[ità] di N[ostro] S[ignore] Pio VI ⁴²	pag. 283	[380r]

³⁹ Na k. 270r-v druk: *Uregulowanie procentów od sum na obligach, kontraktach ręcznych, wekslach i kontraktach arendowych.*

⁴⁰ Na k. 275r-277v przedruk przywileju Władysława Mazowieckiego z 1446 roku, na kolejnych kartach przepisane dokumenty polskie i papieskie z 1634, 1643, 1645 roku. Na k. 286r-286v, 299r-304v listy kard. Torrigianiego z 1763 i 1765 roku. Na k. 308r-311v druk: *Decretum Terrestrae Varsaviense intuitu decimae praediatis a nobilibus ex bonis terrestribus in Ducatu Masoviae, Dioecesi que Posnaniensi situatis (...) inter illustrem magnificum Szamocki (...) et admodum reverendum Felicem Dąmbrowicz praepositum ecclesiae Zbikowien[sis].*

⁴¹ Na k. 321r-323v, 326r-330v, 347r, 348r-349v listy kard. Torrigianiego z 1761 i 1762 roku. Na k. 333r-336v, 339r-342r odpisy dawnych pism królewskich z 1671, 1674, 1692, 1700 i 1766 roku.

⁴² Na k. 380r-381r druk – wypisy z encykliki Klemensa XIV z 12 grudnia 1769 roku opublikowane przez bp. Maurycego Strachwitza w 1770 roku we Wrocławiu. Na k. 382r-383v druk encykliki Piusa VI *Inscrutabile Divinae Sapientiae* z 25 grudnia 1775 roku.

Tom 94 [k. 1r-484v]

Na grzbiecie: *Miscellaneae ecclesiasticae. Tom. II. Giudei. Regicidio. Delitti di Stato*⁴³.

[1r]

Miscellaneae Ecclesiasticae
Tomo IIGiudei⁴⁴

Esame dei libri talmudici, se vi sia espressa la superstizione di servirsi del sangue cristiano [strony puste]	p. 3	[3r]
Documenti di condanne d'infanticidio emanati in Pol[onia] contro gli ebrei in 1736, 1753, 1754 [strony puste]	p. 17	[19r] [21v-23r]
[28r-29v] [32v-33v]		
Altre simili condanne o imputaz[ion]i del 1760 [sic] ⁴⁵ [strony puste]	p. 27	[34r] [44v-47v]
Ricorsi degli ebrei al Nunzio [strony puste]	p. 48	[59r] [61v-64v] [71v-73v]
Let[er]e della Congr[egazion]e del S. Ufficio dal 1760 al 1763 ⁴⁶ [strony puste]	p. 58	[74r] [76v-79v] [82r-83v]

[Odtąd w dokumentacji pojawia się nieporządek, trudno przypisać poszczególne pisma tytułom z indeksu Garampiego, pisma są często niedatowane, poniższe przyporządkowanie do k. 146v – hipotetyczne]

⁴³ Odnótował to także Meysztowicz, *De Archivio Nuntiaturae Varsaviensis*, s. 63. Podał daty skrajne: 1760-1775. Jego uszczegółowienie zawartości: *Index. De hebraeis antitalmudistis, de Frenk eiusque conversione et procesu. Processus 'de regicidio' a. 1771 ubi de Lukawski, de S.J. ipsiusque nuntii ad 'regicidam' Strawinski relationibus*.

⁴⁴ Dokumentacja wykorzystana w publikacjach: P. Maciejko, *The Mixed Multitude: Jacob Frank and the Frankist Movement*, Philadelphia 2011 oraz M. Teter, *Blood Libel: On the Trail of an Antisemitic Myth*, Cambridge-London 2020.

⁴⁵ Na k. 48r-57v druk: *Processus Iudiciarius in causa patratu cruenti infanticidii per infideles iudaeos seniores synagogae woyslavicensis, ac alios, in officio castrensi capitanei crasnostaviensi definitus Anno Domini 1761*.

⁴⁶ Na k. 86r-88v druk: „Wielmożnemu i Najprzewielebniejszemu w Bogu Nuncjuszowi Stolicy Apostolskiej Kardynał Korsyni. Niniejszy list pokazujący Jakub Jelek żyd rodem z Polski, tenże sam jest, który przed tym roku 1758 za panowania jeszcze Najwyższego Papieża Benedykta XIV do Rzymu przyjechał, na ubłaganie imieniem żydów w Polsce mieszkających łaskawej od Stolicy Apostolskiej obrony (...)”. Na k. 89r-92r druk: „August Trzeci z Bożej łaski Król Polski (...). (...) stanąwszy osobiście niewierny Mejer Jewelowicz starszy zgromadzenia żydowskiego w Koronie Polskiej wniósł do ksiąg niniejszych list oryginalny od najprzewielebniejszego Imci Ks. Nuncjusza Apostolskiego do Wielmożnego Hrabi Brühla (...)”.

Altra imputaz[ion]e del 1763, 1766 ⁴⁷	p. 83 [sic]	[94r]
Altro processo e causa del 1773 [sic], e susseguente giudizio concistoriale, che nel 1775 assolvò gli ebrei dalla imputazione	p. 79 [sic]	
[strony puste]		[94v-96v]
[102v-103v] [112v-113v] [136r-138v]		
Privilegi di Sigism[und]o III e Aug[ust]o III, e dichiaraz[ion]e di Mons. Lubienski Primate per gli ebrei	p. 96	[139r]
Relaz[ion]e della causa del Frenk ebreo polacco che poi battezzato si spacciò per il messia, istituendo nuova setta; poi fu carcerato come sospetto di delitti di stato, e relegato in Cestocovia	p. 105	[147r]
[strony puste]		[154v-155v]
Carteggi vari e specialm[ent]e della congr[egazion]e del S. Ufficio dal 1760 al 1763	p. 112	[156r]
[strony puste]		[158 ^a r-160v]
[165r-166v] [170v-174v] [181r-184 ^a v]		
[1v]		
Miscellanea di varie cause concernenti gli ebrei, e ricorsi contro di essi, per insulti fatti in odio della relig[ion]e, edificaz[ion]e di sinagoghe, cause pecuniarie contri luoghi pii ⁴⁸	p. 132	[188r]
[strony puste]		[195r-196v]
[202v-204r] [213r-214v] [228r-229r] [233v-236v] [240v-242v] [243v-245v]		
Atti della causa fra il Gran Maresciallo e il Pr[incip]e Aug[ust]o Sulkowski fondatore della nuova così detta Gerusalemme presso la barriera di Varsavia per ricovero degli ebrei nel 1776 ⁴⁹	p. 172	[246r]
[strony puste]		[257r-258v] [271v-273v]

⁴⁷ Na k. 100v-101r rysunki przedstawiające zwłoki dzieci – domniemanych ofiar wymienianych w oskarżeniach przeciw Żydom. Na k. 126r-130r druk: *Replika na powództwo ur. instygatora sądowego i jego donosicieli Norków, od strony więźniów o dzieciobójstwo obwinionych, w sądach Konfederacji Generalnej Obojga Narodów roku 1774 dana.*

⁴⁸ Na k. 199r, 201r, 205r, listy kard. Corsiniego z 1763 roku. Na k. 206r-207r kopia listu prymasa Łubińskiego do Świętego Oficjum z 26 kwietnia 1763 roku. Na k. 207r-212v *Istruzione della S. Congregazione del S. Ofizio che si manda a Mons. Visconti (...) Nunzio di Polonia.*

⁴⁹ Na k. 259r-261v druk: „Działo się w Warszawie w Pałacu Rzeczypospolitej Krasińskich zwanym, pod bytność Jego Królewskiej Mości, dnia [19 XII 1775] (...). Między urodzonymi (...) a Jaśnie Oświeconym Książęciem Jmcię Augustem Sułkowskim (...)”. Na k. 262 r-v druk: *Manifest Jaśnie Oświeconego Książęcia Jmci Augusta Sułkowskiego (...) przeciwko Jurisdycyji Laski Marszałkowskiej Koronnej.*

Regicidio attentato ai 3 Novembre 1771 ⁵⁰	p. 191	[274r] ⁵¹
Giustificaz[ion]i per escludere dai PP. D[ome]nicani ogni intelligenza del misfatto, quantunque gli assassini avessero alloggiato la sera precedente in una osteria appartenente e annessa al convento ⁵²	p. 192	[279r]
Condanna ch'ebbero i PP. D[o]m[e]nicani dal Gr[an] Mare-sc[iall]o per non aver data contezza dei passeggiere che ivi pernottavano, a tenore dei bandi di police	p. 199	[286r]
Processo e condanna seguita nel 1774 contro gli esecutori e complici del regicidio ⁵³	p. 202	[289r]
Manifestaz[ion]e di Strawinski uno dei rei, fatta nel 1773 [strony puste]	p. 320	[417r] [420v-421v] [430v-434 ^a v]
Carteggi intorno al Lukowski, uno dei rei, ma aggraziato della vita, che fu segretam[ent]e inviato in Italia per essere rilegato nella fortezza di Sinigaglia ⁵⁴	p. 342	[447r]
[strony puste]		[452r-453v]
[454v-455v] [457v-458v] [459v-460v] [467r-468v] [471r-472v]		
[2r]		
Inquisizioni fatte nel [Dicem]bre 1775 contra certi relig[ios]i di Cracovia, ch'erano stati calunniosamente imputati di complicità nel regicidio, o sia di averne parlato con imprudenza	p. 358	[473r]
[strony puste]		[476v-479v]

⁵⁰ Na k. 275r-278v druk: *Opisanie zasadzek na Króla Jegomości dnia 3 listopada roku 1771 uczynionych.*

⁵¹ Na k. 274r strona tytułowa z odręcznym zapisem: „Regicidio. Attentato contro la sacra persona di S[ua] M[aestà] Polacca 3 [Novem]bre 1771”.

⁵² Na k. 281r-282v druk: „Wiadomości Warszawskie”, nr 24, sobota 21 marca 1772.

⁵³ Dokumentacja drukowana procesu: k. 289r-295v, 297r-416v.

⁵⁴ Na k. 461r-463v, 466r, 469r-470v listy kard. Pallaviciniego z 1774 roku.

Tom 95 [k. 1r-465v]

Na grzbiecie: *Miscellanee ecclesiastiche. Tom. III. Stampe. Scuole. Matrimoni. Dispense di irregolarità e assoluzione da censure*⁵⁵.

[1r]

Miscellanee Eccl[esiast]iche
Tomo III

Stampe

Mem[o]rie e note intorno ad esse	p. 2	[2r]
Riflessioni delle corti borboniche sulla soppressione dei gesuiti ristampate in polacco ⁵⁶	p. 3	[5r]
Poema sulla rovina dei gesuiti ⁵⁷	p. 5	[41r]
Gazzette varie di Varsavia insultanti la S[anta] Sede, l'elett[ore] di Magonza e gli ordini regolari ⁵⁸	p. 13	[57r]

[strony puste] [71v-72v]
[86v-87v][93v-94v]

Canzona polacca in lode del Pr[incip]e Poninski che fu poi soppressa e dannata per le sue empietà ⁵⁹	p. 41	[95r]
---	-------	-------

Scuole e Commiss[ion]e Letter[ari]a di Educazione

Const[ituzion]i della Delegaz[ion]e nel 1773 ⁶⁰	p. 46	[101r]
[strony puste]		[109v-111v]
Breve di Clem[ente] XIV 18 [Dicem]bre 1773 intorno alle scuole	p. 57	[115r]
Mem[o]rie relative al breve facoltativo, che poi concesse il d[ett]o pontefice abilitando tutti gli ordini religiosi ad aprire scuole	p. 61	[119r]

[strony puste] [121v-123v]
[124v-125v] [132v-133v] [134v-135v]

⁵⁵ Odnutował to także Meysztowicz, *De Archivio Nuntiaturae Varsaviensis*, s. 63. Podał daty skrajne: 1760-1775. Jego uszczegółowienie zawartości: *Index. De supressione S.J. multa. Causae matrimoniales*.

⁵⁶ Druki: *Uwagi dworów burbońskich nad jezuityzmem; Nieuwagi autora pisma „Uwagi dworów burbońskich nad jezuityzmem”*.

⁵⁷ Na k. 43r-44v druk: konstytucja Klemensa XIII *Apostolicum pascendi dominici gregis* z 1764 roku; na k. 45r-52v druk: *Na ruinę jezuitów*.

⁵⁸ Na k. 62r-65v druk: „Gazeta Warszawska”, nr 56, 13 lipca 1774, suplement; k. 66r-69v „Gazeta Warszawska”, nr 61, 30 lipca 1774, suplement; k. 74r-77v „Gazeta Warszawska”, nr 95, 26 listopada 1774, suplement.

⁵⁹ Na k. 96r-96v, 99r-99v druk: *Na wdzięczne ogłoszenie imienin Jaśnie Wielmożnego Adama Łodzi Ponińskiego*.

⁶⁰ Na k. 113r-114v druk: *Ordynacyja Komissyi Rzeczypospolitej Edukacyi Narodowej*, z 21 lutego 1774 roku.

Metodi e Instruz[ion]i date dalla Commssione sud[etta] e censure ⁶¹	p. 73	[136r]
[strony puste]		[167v-169v]
Leggi can[oni]che e pubbliche di Polonia sulla giurisd[izion]e dei vescovi rispetto alle scuole	p. 97	[170r]
[strony puste]		[174v-177v]
Protesta della Commiss[ion]e contro la Commiss[ion]e distributiva de' beni gesuitici 4 [Novem]bre 1774	p. 108 [sic]	[178r]
[1v]		
Matrimoni		
Mem[o]rie riguardanti i matrimoni misti fra eretici e cattolici	p. 103	[180r]
[strony puste]		[182v-183v]
Quesiti di Mons. Vescovo di Culma colle risposte della Congregazione] del S[anto] Ufficio	p. 106	[184r]
[strony puste]		[199v-200v]
[201v-202v] [208v-209v]		
Instanza del Parroco di Tylza dioc[esi] di Varmia per ottenere una dispensa in un matrimonio simile	p. 125	[210r]
[strony puste]		[213v-214v]
Decreto della reggenza di Königsberga che scioglie un matrimonio] per motivo di discordia fra i coniugi ⁶²	p. 137	[225r]
Varie dispense concesse dalla S[anta] Sede in Polonia in 1° grado di affinità e 1° misto col 2°	p. 138	[226r]
[strony puste]		[229v-233v]
[236v-237v] [242v-243v] [244v-245v] [253v-254v] [261v-265r] [286v-287v] [293v-294v]		
Elenco delle cause di scioglimento di matrimonio spedite dalla Nunz[iatur]a dal 1761 al 1775	p. 190	[302r]
Varie cause agitate nella Nunz[iatur]a per simili scioglimenti, per separaz[ion]i di loro ecc., per ratti ecc., sponsali ecc.	p. 192	[304r]
[strony puste]		[318r-324v]
[329r-330v] [333r-334v] [336v-338v] [341v-342v] [346r-348v] [353v-354v] [355v-346v] [361v-362v] [371v-372v] [373v-374v] [375v-376v] [380v-383v] [387v-388v] [389r-391v] [407v-408v] [411r-412v] [416v-417v]		
Casi ne' quali per la lunga assenza e supposta morte di uno dei coniugi, i concistori vescovili sono soliti di sciogliere i matrimoni	p. 267	[418r]

⁶¹ Na k. 136r-v druk: *Porządek i układ nauk w szkołach wojewódzkich*; 138r-143r druk: *Programma seu publica invitatio a collegio praefectorum publicae institutioni facta omnibus libris scientiarum elementares, pro palatinis gymnasiis scripturis*; 146r-149r druk: *Przepis nasz na kaznodziejów przy szkołach W[ielkiego] Ks[ięstwa] L[itewskiego]*.

⁶² Na k. 226r-229r, 233r-235v listy kard. Torrigianiego z 1765 i 1766 roku; na k. 255r-v list kard. Albaniego z 1774 roku.

[strony puste]		[420v-421v]
Dispensa accordata nel 1773 a un prete ruteno per l'impedi- mento in 4° grado, in matrim[oni]o iam ignoranter conracto	p. 270	[422r]
[strony puste]		[424r-427v]
Assoluzioni e dispense d'irregolarità, censure e altre	p. 273	[430r-431v]
	[sic]	[432r]
Assoluz[ion]e propter effusione sanguinis in chiesa per occa- sione di una dietina nel 1764 chiesta dal Pr[incipe] Radziwill Pal[atino] di Vilna	p. 274	[432r]
	[sic]	
Instanza di Mons. Metrop[olitan]o di Russia per assolvere dal canone Si quis ecc. nel 1765	p. 275	[433r]
Assoluz[ion]i per ordinati dai scismatici	p. 276	[435r]
- per neofiti		
- per bigamia ne' preti ruteni		
- per ordinati prima della età legittima		
[strony puste]		[444v-446v]
		[450v-454v]
[2r]		
Dispensa dalla recitaz[ion]e del breviario	p. 288	[455r]
[strony puste]		[455v-456v]
Assoluz[ion]e de' complici in confessione	p. 289	[457r]
[strony puste]		[462v-465v]

Tom 96 [k. 1r-422v]

Na grzbiecie: *Miscellaneae ecclesiasticae. Tom. IV. Sede vacante. Digiuni. Festa. Calendario*⁶³.

[1r]

Miscellaneae Eccl[esiast]iche
Tomo IV

Morte di Clem[ent]e XIV ⁶⁴	p. 1 [sic]	[2r]
Ordinanze dei vescovi nella intimaz[i]one de' suffragi per il pont[efic]e defonto, e delle preghiere per il nuovo eligendo. Altri suffragi e preci degli ordini regolari ⁶⁵		[6v-7v]
[strony puste]		
[16v-17v][25r-26v] [28v-30v] [37v-38v] [49r-50v] [53v-54v]		
[60r-61v][66v-69v] [72v-73v] [79v-83v] [87r-88v] [92r-93v]		
[94v-96r][97v-98v]		
Elezione di Clem[ente] XIV ⁶⁶	p. 68	[99r] ⁶⁷
[strony puste]		[102r-103v]
Altra della S[antità] di N[ostro] S[ignore] Pio VI ⁶⁸	p. 70	[104r]
[strony puste]		[112v-114v]
[125v-126v][132v-134v] [137v-138v] [139v-140v]		
[142v-143v]		
Ordinanze de' vescovi e risposta al N[unzi]o		
Annunzi dati ai regolari e loro risposte	p. 102	[146r]
[strony puste]		[159r-164v]
		[167v-170v]
Mem[ori]e sui digiuni e loro dispense ⁶⁹	p. 115	[171r] ⁷⁰

⁶³ Odnótował to także Meysztowicz, *De Archivio Nuntiaturae Varsaviensis*, s. 63. Podał daty skrajne: 1760-1775. Jego uszczegółowienie zawartości: *Index. Aliqua de ieiuniis*.

⁶⁴ Zob. P. Zajęc, *Kilka uwag o listach pasterskich nuncjusza apostolskiego i biskupów Rzeczypospolitej na temat śmierci Klemensa XIV i elekcji Piusa VI*, w: *Ecclesia res multorum colorum. Opuscula Felici Lenort octogenario dedicata*, Poznań 2020, s. 227-239.

⁶⁵ Druki pasterskich odez w biskupów: 4r, 12r-v, 18r, 20r, 24r, 32r, 33r, 36r, 39r, 40r, 42r, 45r, 53r, 56r, 66r.

⁶⁶ Zob. Zajęc, *Kilka uwag o listach pasterskich*. Na k. 100r-v list kard. Pallaviciniego z 1769 roku.

⁶⁷ Na tej karcie jedynie zapis Garampiego: „Elezioni di Pontefici”.

⁶⁸ Na k. 106r-v, 110r (oraz 146r-v, 151r) druk ogłaszający wybór Piusa VI. Na k. 108r, 109r druk z zapowiedzią celebracji pontyfikalnej nuncjusza z okazji wyboru Piusa VI. Na k. 115r-v druk listu nuncjusza w sprawie wyboru papieża. Druki pasterskich odez w biskupów: 116r, 121r, 139r, 147r-150v.

⁶⁹ Na k. 173r-176v druk: „Wiadomości Warszawskie”, nr 99, sobota 28 grudnia 1765, suplement.

⁷⁰ Na tej karcie jedynie zapis Garampiego: „Digiuni”.

Instanze per le dispense delle uova e latticini nel 1765, 1769, 1775	p. 118	[178r]
[strony puste]		[189r-191v]
Vigilia di S. Mattia nel 1773 ⁷¹	p. 127	[192r]
Indulto per i latticini nella dioc[esi] di Vilna ad triennium concesso nel 1773	p. 140	[209r]
[strony puste]		[214v-218v]
Mem[ori]e riguardanti l'osservanza dei digiuni ⁷²	p. 146	[219r]
[strony puste]		[221v-22v]
Formole di dispense ⁷³	p. 160	[250r]
Riduzioni delle feste	p. 168	[259r] ⁷⁴
Instanze fattesene alla S[anta] Sede dai vescovi di Vilna e Posenania nel 1743 e indulto che ne riportarono da Bened[etto] XIV, altre de' vescovi nel 1765 ⁷⁵	p. 179	[272r]
Instr[uzio]ne della Congr[egazion]e del S. Officio [per Mons. Visconti Nunzio in Polonia]	p. 180	[273r]
[1v]		
Lettere dei vescovi	p. 185	[280r]
Nuove istanze nel 1768	p. 217	[316r]
[strony puste]		[320r-321v]
Altre della Dieta del 1775	p. 221	[322r]
Brevi concessi da Pio VI	p. 227, 251	[328r][362r]
[strony puste]		[329v-330v]
Let[t]er[e] circolari del nunzio ai vescovi e ai regolari sulla osservanza delle feste nel 1775 [druki do 344v]	p. 231	[333r]
Risposta dei vescovi e loro ordinanze ⁷⁶	p. 241	[349r]
[strony puste]		[366r-367v]

⁷¹ Na k. 191r-v list kard. Pallaviciniego z 1772 roku.

⁷² Na k. 227r-238v druk: *Zdania najwyższych pasterzów rzymskich i ojców świętych o poście, spowiednikom i kaznodziejom osobliwie czasu postu wielkiego potrzebne*, Supraśl 1775. Na k. 240r-243v druk: *Selectae Summorum Pontificum et S[anctorum] P[atrum] sententiae de ieiunio, ad usum confessoriorum et concionatorum tempore quadragesimae*. Na k. 244r-245v list pasterski bp. Strachwitza.

⁷³ Druk oficjała warszawskiego Sierakowskiego: 250r, druki Garampiego: 250r, 251r, 252r, 253r, 254r, 256r, 257r, 258r.

⁷⁴ Na k. 259r zapis: „Riduzione delle feste. Instanze fattesi alla S. Sede nel 1765. Risposte e voti dei vescovi. Nuove istanze della Dieta del 1768. Altre di q[ues]ta di 1774. Breve concessione da N.S. Pio Vi ai 23 mag[gio] 1775. Circularispedite in tale occasione dal nunzio. / Let[t]er[e], voti e memorie intorno alla med[esim]a riduzione, che poi n'ebbe luogo per i ruteni, e intorno alla correzione del loro calendario per uniformarlo al gregoriano”.

⁷⁵ Na k. 260r-v, 263r-v druk: *Andrzej Stanisław Kostka Młodziejowski w sprawie przeniesienia świąt*, z 20 maja 1772 roku.

⁷⁶ Druki pism biskupów: 352r-v, 355r-v; 356r-357v; 362r-364v.

Altre dei regolari [strony puste]	p. 256	[370r] [373v-377v]
Notizie intorno ai mercati [strony puste]	p. 260	[378r] [380r-381v]
Calendario ruteno del 1774 ⁷⁷	p. 262	[382r]
Voti e mem[or]ie sulla correz[ion]e del calendario di vecchio stile, e sulla riduz[ion]e delle feste per i ruteni [strony puste]	p. 264	[395r] [411v-415v]

Tom 97 [k. 1r-364v]

Na grzbiecie: *Miscellaneae ecclesiasticae. Tom. V. Capitazione. Iberna. Dono gratuito del anno 1775*⁷⁸.

[1r]

Miscellaneae Eccl[esiast]iche Tomo V

Sussidio caritativo del clero della Corona		
Norma osservata da Clem[ente] X nella imposizione delle decime sul clero d'Italia per il soccorso della Polonia	p. 4	[4r]
Notizie sopra vari sussidi imposti sul clero di Polonia	p. 6	[6r]
Altre sulle capitazioni pagate da esso	p. 10	[10r]
Notizia di argenti prestati alla Rep[ublic]a	p. 22	[22r]
Angarie alle quali trovansi soggette alcune chiese verso gli starosti o possessori di beni regi [strony puste]	p. 23	[23r] [27v-28v]
Benepl[acito] Ap[ostolico] concesso nel 1761 ad quinquien- nium per la capitaz[ion]e del clero ⁷⁹ [strony puste]	p. 29	[29r] [32r-33v]
Contribu[ion]e chiesta al clero di 200 m[ila] scudi rom[ani] per la scuola militare ⁸⁰ [strony puste]	p. 35	[35r] [40r-41v]

⁷⁷ Druk: *Kalendarz polski i ruski w którym święta roczne i biegi niebieskie, aspekty, wybory, czas siania, szczepienia, lekarstw zażywania, wschód i zachód słońca itd. itd. na horyzont W[ielkiego] Ks[ięstwa] Litewskiego położone i opisane na Rok Pański 1774, w Drukarni Supraślskiej W[ielebnych] Ks[ięży] Bazyliańów.*

⁷⁸ Odnótował to także Meysztcowicz, *De Archivio Nuntiaturae Varsaviensis*, s. 63. Podał daty skrajne: 1760-1775. Jego uszczegółowienie zawartości: *Index. De obligationibus cleri erga Rem Publicam multa.*

⁷⁹ Na k. 29r-v list kard. Torrigianiego z 1761 roku, na k. 30 r. odpowiedź prymasa Łubieńskiego, na k. 34r-v list kard. Torrigianiego z 1765 roku.

⁸⁰ Na k. 35r-39v Promemoria [presentato dal card. Gio. Francesco Albani ai 18 Feb. 1766]. W nawiasie kwadratowym zaznaczyłem dopisek ręką Garampiego. Incipit: Il Regno di Polonia er la costituzione del suo suolo...

Lett[er]a memorabile di Pietro Blesense intorno alle contribuz[ion]i che si estorcono sul clero [strony puste]	p. 42	[42r] [43v-45v]
Protocollo degli atti del congresso del clero della Corona per la ripartizione del dono gratuito dal 1 [Sette]bre 1775 a [tu]tto Apr[ile] 1776 [strony puste]	p. 45	[46r] [87r-89v]
Const[ituzion]e della Dieta per il d[ett]o dono gratuito di 600 m[ila] fiorini, con alcuni progetti e memorie ad esso relative	p. 89	[90r]
Supplica de' vescovi al papa, e rescritto di q[ues]to rimesso al Nunzio 6 Mag[gio] 1775	p. 102	[105r]
Minuta di d[ett]a supplica, che Mons. Nunzio volle fosse ritirate e corretta ⁸¹ [strony puste]	p. 106	[109r] [112v-113v]
[1r]		
Lett[er]a circolare scritta ai 10 Mag[gi]o 1775 ai vescovi da Mons. V[escov]o di Cuiavia primo in ordine per annunziare agli assenti la nuova const[ituzion]e, e risposta di Mons. Primate	p. 111	[114r]
Lett[er]a di Mons. Nunzio ai Vescovi e ai superiori regolari per annunziar loro le facultà che ha ricevuta dalla S[antità] di N[ostro] S[ignore] 22 Lugl[io] 1775 ⁸²	p. 117	[118r]
Risposte dei vescovi e dei regolari [strony puste] [137r-138v] [143r-146v]	p. 119	[120r] [124v-125v] [132r-134v]
Allocuz[ion]e fatta da Mons. Nunzio nel congresso del clero ai 4 [Settem]bre 1775 [strony puste]	p. 143	[147r] [149v-150v]
Altra del vesc[ov]o di Cuiavia 7° Sett[emb]re	p. 147	[151r]
Progetto di Mons. Vescovo di Plosco per il riparto da farsi e altri progetti [...] esaminati in d[ett]o congresso fino ai 20 [Settem]bre ⁸³ [strony puste] [199v-200v]	p. 149	[153r] [180r-182v] [191r-192v]
Risoluzioni prese ai 21 d[ett]o Istruzioni e tabelle da promulgarsi ⁸⁴	p. 55, 209, 225 [sic]	[56r, 214r, 226r]

⁸¹ Na k. 111r-v list kard. Albaniego z 1775 roku.

⁸² Druk listu nuncjusza na k. 119r.

⁸³ Na k. 213r-v druk: *Okazanie niesprawiedliwości w podanym projekcie od prowincyi litewskiej do zniesienia podymnego z stanu rycerskiego, zostawując je na dobrach kościelnych.*

⁸⁴ Na k. 226r-227v druk: *Instrukcyja od kongresu dana, do rewizyi prowentów wszystkich jakiegokolwiek bądź fundacyi duchownej względem uczynienia potym rozdziału subsidii charitativi w Koronie co do obojga obrzǳku dla postanowionych dekanalnych i konsystorskich lustratorów w Warszawie dnia 21 miesiǳca września roku 1775.* Na k. 228r-v druk: *Instrukcyja względem wy-*

Proposizioni per un accordo da farsi col clero ruteno	p. 235	[240r]
Patenti spedite da Mons. Nunzio per la deputazione dei lustratori si decanali che concistoriali, e carteggi su di essi ⁸⁵	p. 245	[251r]
[strony puste]		[263v-264v]
[268v-271v][289r-291v] [294r-295v]		
Nota data dal congresso alla commiss[ion]e del tesoro e viceversa dai 19 [Dicem]bre 1775 ai 27 Marzo 1776	p. 283	[296r]
	[sic]	
[strony puste]		[299v-301v]
Specchio delle quote che ogni diocesi ha pagata per il dono gratuito fino ai 3 Apr[ile] nella somma di fior[ini] 531	p. 293,	[304r]
	299 [sic]	
Voto del Sig[nor]e Kossoski tesor[ier]e di Corte al RE, perché venga sgravato il clero	p. 296	[307r]
[strony puste]		[307v-317v]
[2r]		
Dono gratuito del clero Lituano di fior[ini] 100 m[ila]		
Const[ituzion]e della Dieta 1775	p. 307	[318r]
[strony puste]		[320v-321v]
Lett[er]a di Seg[retar]io di Stato e breve pontificio ⁸⁶	p. 311	[322r]
[strony puste]		[326r-329v]
Lett[er]e particolari ⁸⁷	p. 319	[330r]
[strony puste]		[332v-333v]
Progetti vari per il congresso del clero lituano	p. 323	[334r]
[strony puste]		[338v-341v]
Progetti di varie oblazioni	p. 334	[345r]
[strony puste]		[349r-350v]
Decreto emanato ai 27 [Settem]bre 1775	p. 344	[355r]
Atto del congresso di Vilna 6 Feb[braio] 1776 con cui fu rimesso lo stabilimento di un piano da fissarsi ai 15 [Otto]bre 1776	p. 353	[364r]

bierania podymnego na zastąpienie tą razą subsidii charitativi od kongresu duchowieństwa koronnego dana, w Warszawie dnia 21 miesiąca września 1775. Na k. 229r-v druk: *Tabella prowentów.*

⁸⁵ Na k. 251r-261v rękopis i druk tegoż w licznych kopiach. Na k. 282v-283r druk: *Tabella wszelkich prowentów (...) od kongresu na sessyi dnia 9 miesiąca października przejrzana i aprobowana.*

⁸⁶ Na k. 322r-v list kard. Pallaviciniego z 1775 roku.

⁸⁷ Dwa listy – biskupów Massalskiego z 6 września 1775 roku i Łopacińskiego z 17 lutego 1776 roku.

Tom 98 [k. 1r-439v]

Na grzbieczie: *Miscellanea de' Ruteni. Tom.I. Privilegi. Fili di preti. Transitio*⁸⁸.

[1r]

Miscellanea de' Ruteni
Tomo I

Varie materie miscellanea	p. 1	[2r] ⁸⁹
Abusi de' ruteni		[3r]
Progetti di pacificaz[ion]e coi scismatici	p. 12	[9r] ⁹⁰
[strony puste]		[17r-19v]
Ritenzioni di badie per i vescovi	p. 45	[30r, 47r]
Carteggi vari ⁹¹	p. 47	[50r]
[strony puste]		[58r-61v]
[73r-74v] [77r-78v] [89v-91v]		[67r-69v]
Privilegi accordati ai ruteni uniti	p. 94	[109r] ⁹²
[strony puste]		[132r-135v]
[145v-147v] [149v-151v]		[137v-138v]
Mem[or]ie sui figli dei preti ruteni, per asserire la nativa loro libert� ⁹³	p. 127	[151r] ⁹⁴
[strony puste]		[154v-155v]
		[157v-159v]
Controversie e querele fra latini e ruteni	p. 145	[175r]
[strony puste]		[184v-186v]
[202r-203v] [214r-216v]		

⁸⁸ Odnutowa  tak   Meysztoicz, *De Archivio Nuntiaturae Varsaviensis*, s. 63. Poda  daty skrajne: 1753-1775. Jego uszczeg lowienie zawarto ci: *Index. Multa trassumpta documentorum priorum. Epistolae Velamini Rutski. Seraphini Abb. Bucarestensis conversio. Res de transitu ab uno ritu ad alium*.

⁸⁹ Na k. 2r strona tytu owa z odręcznym zapisem: „Varia miscella de Rutheni”.

⁹⁰ Na k. 9r strona tytu owa z odręcznym zapisem: „De pacificatione concilianda inter unitos ac non-unitos Ruthenos, consilium Ser[enissi]mi Regi Stanislao Augusto in comitiis anni 1766 exhibitum ab Ill[ustro] et Rev[erendo] Iasone Smogorzewski arch[iepiscopo] polocen[si] ruthen[i] ritus”.

⁹¹ Na k. 79r-89r, 91r-108v zestaw listów od o. Ignazio Rosettiego CR, przeło  onego kolegium teatynów we Lwowie.

⁹² Na k. 109r strona tytułowa z odręcznym zapisem: „Privilegia Ruthenorum”.

⁹³ Na k. 156r-157r listy kard. Castellego i Torrigianiego z 1764 i 1765 roku. Na k. 163r-v, 166r-v druk: *ądanie duchowieństwa ruskiego, które stanom Najjaśniejszej Rzeczypospolitej w pokorze remonstruje i o laskaw  rezolucyj  suplikuje*. Na k. 167r-v, 170r druk: *Summariusz dokumentów (obok r kopisienne t maczenie łacińskie, precyzujące tytuł: Summarium iurium ac privilegiorum pro filiis presbyterorum ruthenorum)*.

⁹⁴ Na k. 151r strona tytu owa z odr cznym zapisem: „Mem[or]ie sui figli dei preti ruteni che la const[ituzione] del 1764 dichiar  servi e sudditi dei sig[no]ri dei fondi”.

Transito dal rito ruteno al latino, [o all'incontro] ⁹⁵ [strony puste] [245v-247v] [287r-288v] [319r-320v] [327v-328v] [375r-377v] [385v-386v] [396r-397v] [402r-403v] [406v-408v] [414r-417v] [420r-421v] [425v-428v] [432v-435v] [438v-439v]	p. 178	[217r] ⁹⁶ [217v-218v]
Dissert[azion]e sulla process[ion]e dello Spirito Santo ⁹⁷	p. 30	[31r]

Tom 99 [k. 1r-334v]

Na grzbiecie: *Miscellanea de' Ruteni. Tom. II. Sinodo. Clero secolare. Cattedratico. Sussidi. Stauropigiana*⁹⁸.

[1r]

Miscellanea de' Ruteni Tomo II

Sinodo destinato di celebrarsi nel 1766 e materie preparate da stabilirsi ⁹⁹ [strony puste] [13v-15v] [18v-21v] [23v-25v] [33v-37r] [40v-43v] [64v-66v] [73r-78v] [91v-92v] [98r-99v] [110v-111v] [126v-127v] [139v-142v] [146r-147v]	p. 1	[2r] ¹⁰⁰ [2v-3v] [6v-7v]
Clero secolare e sua abilitaz[ion]e agli uffici delle curie vescovili Erezione de' capitoli Mon[aste]ri basiliani soppressi e applicati al clero	p. 107	[148r] ¹⁰¹

⁹⁵ Na k. 236r-245r fragment instrukcji Kongregacji de Propaganda Fide dla nuncjusza Garrampiego z kwietnia 1772 roku. Na k. 333r-370r druk: *Pro ritu Graeco-Rutheno Catholico adversus informationem G.D. Pauli Meier I.U.D.* (...). Na k. 378r list kard. Torrigianiego z 1762 roku. Na k. 382r-v i 398r-v listy kard. Castellego z 1763 i 1764 roku. Na k. 383r-v list kard. Feroniego z 1765 roku. Na k. 384r-385r, 404r oraz 388r, 390r listy kard. Corsiniego odpowiednio z 1768 i 1760 roku. Na k. 411 r. list kard. de Rossiego z 1773 roku. Na k. 431r list kard. Castellego z 1775 roku.

⁹⁶ Na k. 217r strona tytułowa z odręcznym zapisem: „Transito dal rito ruteno al latino o all'incontro. Informaz[ioni] e voti. Lett[er]e e mem[o]rie sull'esame della materia in generale dall'anno 1752 al 1765. Altre d'istanze di particolari persone che chiedono il transito dal 1760 al 1775”.

⁹⁷ W tym miejscu tytuł umieszczony w indeksie, rękopis znajduje się na początku tomu.

⁹⁸ Odnotował to także Meysztowicz, *De Archivio Nuntiaturae Varsaviensis*, s. 63. Podał daty skrajne: 1762-1775. Jego uszczegółowienie zawartości: *Index. Res de synodo Ruthenorum non celebrato a. 1766. Litterae Ignatii Rosetti de Confraternitate Stauropigiana*.

⁹⁹ Na k. 8r-v i 23r listy kard. Castellego z 1764 i 1765 roku. Na k. 44r list prawdopodobnie kard. Torrigianiego z 1765 roku.

¹⁰⁰ Na k. 2r strona tytułowa z odręcznym zapisem: „Brevi ap[osto]lici risguardanti la celebraz[ion]e del sinodo e carteggi concernenti la med[esim]a dal 1o Febr[aro] 1764 ai 7 ag[ost]o 1765”.

¹⁰¹ Na k. 148r strona tytułowa z odręcznym zapisem: „Clero secolare ruteno e sua abilitazione agli uffici delle curie vescovili. Erezione de' capitoli cattedrali e acquisto dei mon[aste]ri piccoli de' basiliani”.

[strony puste]		[152r-154v] [166v-172v]
Cattedratico che si paga dai parrochi	p. 129	[180r]
[strony puste]		[182v-184v]
Sussidio caritativo chiesto dal metrop[olitan]o al clero per opporsi ai scismatici nel 1766 ¹⁰²	p. 132	[185r] ¹⁰³
Dono gratuito offerto al Re di Polonia nel 1760 dal clero ruteno	p. 147	[202r]
[strony puste]		[207r-211v]
Confraternità stauropigiana di Leopoli ¹⁰⁴	p. 152	[212r]
[strony puste]		[227r-229v]
[246r-247v] [250v-252v] [257v-258v] [262r-263v] [267r-268v]		[239v-240v]
[274v-276v] [323v-327v] [330v-331v]		

REFERENCES / BIBLIOGRAFIA

Źródła

Archivio Apostolico Vaticano (AAV)
Arch. Nunz. Varsavia 93-99.

Opracowania

- Bieńkowski Ludomir, *Ankieta zakonna Garampiego z 1773 r.*, w: *Zakony męskie w Polsce w 1772 r.*, red. L. Bieńkowski, J. Kłoczowski, Z. Sułowski, Lublin 1972, s. 115-160.
- Caffiero Marina, *Garampi Giuseppe*, w: *Dizionario Biografico degli Italiani*, vol. 52 (1999), https://www.treccani.it/enciclopedia/giuseppe-garampi_%28Dizionario-Biografico%29/ (dostęp: 21.12.2023).
- Das Österreichische Historische Institut in Rom, 1901-1913. Festgabe Ludwig von Pastor, zum 60. Geburtstag am 31. Jänner 1914*, dargebr. I. Ph. Dengel, Wien 1914.
- Dell'Orte Umberto, Metzler Josef, *La Nunziatura a Vienna di Giuseppe Garampi 1776-1785*, Città del Vaticano 1995.
- Dengel Ignaz Philipp, *Nuntius Joseph Garampi in Preußisch Schlesien und in Sachsen im Jahre 1776. Bericht über seine Reise von Warschau über Breslau nach Dresden*, „Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken”, 5 (1903) s. 63-103.
- Flaga Jerzy, *L'activité pastorale des réguliers en Pologne à la lumière de l'enquête du nonce apostolique Giuseppe Garampi (1773-1774)*, „Revue d'Histoire Ecclésiastique”, 77 (1982) s. 454-461.

¹⁰² Na k. 201r. list kard. Castellego z 1768 roku.

¹⁰³ Na k. 185r strona tytułowa z odręcznym zapisem: „Sussidio caritativo chiesto dal metrop[olitan]o a [tu]tto il clero ruteno nel 1766 per la difesa della S. Unione contro gli scismatici”.

¹⁰⁴ Na k. 214r-217v, 218v – fragment instrukcji prawdopodobnie adresowanej do jednego z nuncjuszy apostolskich. Na k. 253 r. i 261r-v, 283r-v, 286r listy kard. Spinellego z 1761 i 1762 roku. Pomiędzy nimi listy o. Ignazio Rosettiego CR z kolegium teatynów we Lwowie. Na k. 306r-v i 322r-v listy kard. Castellego z 1763 i 1764 roku.

- Flaga Jerzy, *Udział zakonów w duszpasterstwie parafialnym około roku 1772*, „Roczniki Humanistyczne”, 27 (1979) z. 2, s. 107-147.
- Kłoczowski Jerzy, *Kwerenda polska w archiwach watykańskich w 1962 roku*, „Przegląd Historyczny”, 55 (1964) nr 2, s. 257-266.
- Litak Stanisław, *Atlas Kościoła łacińskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII wieku*, Lublin 2006.
- Loret Maciej, *Dwaj nuncjusze w Warszawie za Stanisława Augusta, Garampi i Archetti*, „Biblioteka Warszawska”, 4 (1905) s. 47-60.
- Loret Maciej, *Kościół katolicki a Katarzyna II 1772-1784*, Warszawa 1910.
- Loret Maciej, *Przyczynek do pobytu nuncjusza Garampiego w Warszawie*, „Kwartalnik Historyczny”, 20 (1906) s. 502-511.
- Loret Maciej, *Watykan a Polska w dobie rozbiorów (1772-1795)*, „Przegląd Współczesny”, 13 (1934) s. 337-360.
- Maciejko Paweł, *The Mixed Multitude: Jacob Frank and the Frankist Movement*, Philadelphia 2011.
- Maestri Giovanni, *Nuncjusz Garampi i jego Diariusz*, Lublin 1973 [mps pracy magisterskiej w Archiwum Uniwersyteckim KUL].
- Meysztcowicz Walerian, *De Archivio Nuntiaturae Varsaviensis quod nunc in Archivo Secreto Vaticano servatur*, Vaticani 1944.
- Palmieri Gregorio, *Viaggio in Germania, Baviera, Svizzera, Olanda e Francia compiuto negli anni 1761-1763 del cardinale Giuseppe Garampi*, Roma 1889.
- Piergentili Pier Paolo, *Giuseppe Garampi tra diritto, diplomazia ed erudizione archivistica*, w: *Esperienza e diplomazia: saperi, pratiche culturali e azione diplomatica nell'Età moderna (secc. XV-XVIII)*, a cura di S. Andretta, L. Bély, A. Koller, G. Paoumarède, Roma 2020, s. 119-140.
- Piergentili Pier Paolo, Venditi Gianni, *I «Diari e notizie varie qui raccolte per mia memoria» di Giuseppe Garampi (24 giugno 1768-20 marzo 1769)*, w: *Dall'Archivio Apostolico Vaticano. Miscellanea di testi, saggi e inventari*, XI, Città del Vaticano 2021, s. 229-343.
- Piergentili Pier Paolo, Venditi Gianni, *Tra lavoro d'ufficio e «letterarie vendemmie»: Il Diario di Giuseppe Garampi (1749-1753)*, w: *Dall'Archivio Apostolico Vaticano. Miscellanea di testi, saggi e inventari*, X, Città del Vaticano 2018, s. 629-677.
- Prokop Krzysztof Rafał, *Kraków roku 1772 w zapiskach nuncjusza papieskiego Giuseppe Garampiego*, „Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa”, 29 (2011) s. 183-195.
- Teter Magda, *Blood Libel: On the Trail of an Antisemitic Myth*, Cambridge-London 2020.
- Vanysacker Dries, *Cardinal Giuseppe Garampi (1725-1792): An Enlightened Ultramontane*, Bruxelles-Rome 1995.
- Vanysacker Dries, *Les activités archivistiques et historique de Giuseppe Garampi au Vatican (1749-1772)*, „Bulletin de l'Institut Historique Belge de Rome”, 65 (1995) s. 121-184.
- Weech Friedrich von, *Monsignore Garampi in Holland im Jahre 1764*, „Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap”, 20 (1899) s. 193-238.
- Wojtyska Henryk Damian, *De fontibus eorumque investigatione et editionibus. Instructio ad editionem. Nuntiorum series chronologica*, Romae 1990.
- Wojtyska Henryk Damian, *Józef Garampi i początki studiów nad dziejami polskiej nuncjatury*, „Studia Theologica Varsaviensia”, 26 (1998) nr 2, s. 189-207.

- Wojtyska Henryk Damian, *Nuncjusze papiescy w Polsce od XVI do końca XVIII wieku. Materiały pozostawione do publikacji przygotował do druku i wydał bp Jan Kopiec*, Gliwice 2020.
- Zajac Paweł, *Giuseppe Garampi w przededniu pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej. Wiedeński pobyt nuncjusza i jego przybycie do Warszawy w 1772 r.*, w: *Pierwszy rozbiór Polski w świetle najnowszych badań*, red. J. Bajer, J. Kordel, Warszawa 2023, s. 247-266.
- Zajac Paweł, *Kilka uwag o listach pasterskich nuncjusza apostolskiego i biskupów Rzeczypospolitej na temat śmierci Klemensa XIV i elekcji Piusa VI*, w: *Ecclesia res multorum colorum. Opuscula Felici Lenort octogenario dedicata*, Poznań 2020, s. 227-239.
- Zajac Paweł, *Nuncjusz Giuseppe Garampi o biskupie Kajetanie Sołtyku w przededniu sejmiku rozbiorowego, luty-kwiecień 1773 r.*, w: *„Państwo pozornie własne”. Studia z dziejów XVIII-wiecznej Rzeczypospolitej*, red. J. Kordel, J. Bajer, Warszawa 2024, s. 399-435.
- Zajac Paweł, *Rzeczpospolita i Stolica Apostolska w czasach stanisławowskich. Przyczynki do biografii naukowej Macieja Loreta (1880-1949)*, w: *Dyplomacja papieska wobec Rzeczypospolitej*, red. W. Walczak, Białystok 2016, s. 283-318.